

'Driscoll¹⁶

Kuklis Katalin

Csoport: Gimnazisták, egyetemisták részére; kedvező, ha a résztvevők már rendelkeznek drámajátékos tapasztalattal.

Időtartam: kb. két tanítási óra

Körülmények, feltételek: Átlagos osztályteremnek megfelelő méretű helyiségben játszható, a játsszók számával megfelelő számú székkal.

Tanítási terület: W. B. Yeats *The Host of the Air* című balladája; hazárdjátékok hatása az emberi kapcsolatokra.

Történetváz: O'Driscoll és Bridget nemrég házasodtak össze (szerelemből), de házasetükbe hamarosan beleszól a kártyázás.

Fókusz: Mit okozhat a hazárdjátéktól való függőség egy párkapcsolatban?

Tanári felkészültség: Mivel a játék során a tanár szerepbe lép, hasznos, ha a tanár némi színjátszói jártassággal rendelkezik.

Bevezetés

A tanár felvázolja a diákoknak, hogy az órán Yeats egyik balladáját fogják elolvasni, s közösen átismétlik a ballada mint műfaj főbb jegyeit. Majd felolvassa a vers első részét:

*O'DRISCOLL drove with a song
The wild duck and the drake
From the tall and the tufted reeds
Of the drear Hart Lake.*

*And he saw how the reeds grew dark
At the coming of night-tide,
And dreamed of the long dim hair
Of Bridget his bride.*

1. Tanári narráció

Írországban járunk, a 19. és 20. század fordulóján. Pontosabban Írország észak-keleti részén, egy kis faluban. Itt él O'Driscoll, egy fiatalember a húszas éveiben (nem több mint huszonöt), aki vadórként (gamekeeper) dolgozik. Nem is tudjuk a keresztnévét, mindenki csak O'Driscollnak hívja. Magányos fiatalember, a szülei korán, még gyerekkorában meghaltak, őt egyedül, testvér nélkül hagyva. Rokonok sem voltak a közelben, mert szülei az ország más részéről származtak, ezért O'Driscoll korán önálló és önellátó lett. Nem mondhatni, hogy gazdag, de nem is szegény. Egyébként egy teljesen átlagos fiatalember – van néhány barátja, akikkel szeret kártyázni, eljár a falusi mulatságokba is, de sosem táncol. Nemrégiben megházasodott. Bridgetet vette el, egy lányt a faluból, aki hasonló sorsú, mint ő – Bridget anyja belehalt a szülésbe, ezért a lányt apja nevelte fel. Bridgetet a faluban szép és megfontolt lánynak tartották.

2. Napló- és levélírás

Első lépésben váljon a csoport kétfelé és ezekben a csoportokban először rövid egyeztetés következik! Az első csoport beszélje meg az első találkozás részleteit (Bridget és O'Driscoll hol, mikor, hogyan találkoztak először), a második csoport játékosai pedig egyezzenek meg abban, hogy hogyan fejlődött a szerelmük (hol, hogyan találkoztak, milyen gyakran stb.)! Az egyeztetés után mindkét csoport tovább felelődik. Az első csoport, amely az első találkozásról beszélt ezután két csoportban Bridget, illetve O'Driscoll aznap esti naplóbejegyzését írja meg! A második csoport pedig a két szerelmes egymáshoz írott szerelmes levelét készítse el – szintén külön-külön!

A tanár a felolvasás után az alkotásokat összegyűjti, mert azok az óra végén újra játékba kerülnek.

¹⁶ A vázlat eredetileg angol szakos egyetemistáknak készült, az órát is angolul vezettem le. Az óra W. B. Yeats egyik versére épül, de az órának nem volt célja a vers részletes elemzése. Sokkal inkább hangulatfestésre, atmoszférateremtésre szolgált. Az óra maga kínál ugyan egy lehetséges interpretációt, de nem helyettesít egy alapos verselemzést. Viszont meghozhatja ehhez a kedvet...

3. Egész csoportos állóképek – az esküvő

Mint tudjuk, megtörtént az esküvő. Készítsünk el néhány tablót az esküvőről!

Az állóképek elkészítésére fél perc áll a csoport rendelkezésére – mindez csak nagyon rövid időt ad a megbeszélésre, de nem zárja ki azt. Egyeztethető például, hogy ki kicsoda. A tanár is kijelölheti, hogy ki legyen Bridget, illetve O'Driscoll – így a szerep állóképről állóképre másé lehet.

A három tabló:

- a templomba menet
- az oltár előtt
- a lakodalomban – itt az állókép meg is elevenedhet néhány pillanatra, a diákok „bulizhatnak” egy kicsit (a tanár megjelölheti, hol érjen véget a jelenet – pl. az ifjú pár visszavonul).

4. Forró szék

Mit jelenthet ez a házasság O'Driscoll számára? Kérdezzük meg őt magát! Legyetek mindannyian O'Driscoll legjobb barátja, aki eljött hozzá beszélgetni.

A tanár ül a „forró székbe”, és veszi fel O'Driscoll szerepét.

5. Szerep a falon

Gyűjtsük össze, hogy mit tudunk O'Driscollról! Milyen ember ő?

Itt fontos, hogy a szereplő „kártyás” és „szerelmes” oldala is megemlítődjön.

Olvassuk tovább a verset!

*He heard while he sang and dreamed
A piper piping away,
And never was piping so sad,
And never was piping so gay.*

*And he saw young men and young girls
Who danced on a level place,
And Bridget his bride among them,
With a sad and a gay face.*

*The dancers crowded about him
And many a sweet thing said,
And a young man brought him red wine
And a young girl white bread.*

*But Bridget drew him by the sleeve
Away from the merry bands,
To old men playing at cards
With a twinkling of ancient hands.*

6. Listakészítés

Tudjuk, hogy O'Driscoll szeret kártyázni, s azt is tudjuk, hogy nagyon vékony a határ „szokás” és „függőség” között. O'Driscoll esetében ugyanez elmondható. S ez kezd hatással lenni Bridgettel való kapcsolatára is. Hogyan jelenik ez meg problémaként az ő életükben, milyen szituációk fordulhatnak elő? Készítsünk listát!

7. Kiscsoportos improvizáció

Négy csoportban válasszatok ki egy-egy helyzetet az előbbi listáról, rövid jelenet formájában dolgozzátok ki, majd mutassátok be egymásnak!

8. Fórum-színház

A probléma egyre komolyabbra fordul (ha nem merült fel eddig, akkor a tanár felhozhatja példaként azt is, hogy sok pénzt is veszít), Bridget pedig szeretne beszélni erről O'Driscoll-lal.

A tanár itt O'Driscollként jelenik meg. Fontos, hogy hárítson minden vádat – arra hivatkozhat, hogy ez csak egy kis „szórakozás”, és hamarosan nyerni is fog, nem kell ennek ekkora jelentőséget tulaj-

donítani, illetve ő mennyire szereti a feleségét. (Én az eredeti órán megkértem egy férfi játékost, aki tanárként vett részt a játékban, hogy játssza el O'Driscollt. Előzetesen természetesen egyeztettük a karaktert. Arra gondoltam, hogy hatásosabb tud lenni egy férfi ebben a szerepben – a választás jó döntésnek bizonyult.)

Nézzük meg, hogyan folytatódik a vers!

*The bread and the wine had a doom,
For these were the host of the air;
He sat and played in a dream
Of her long dim hair.*

*He played with the merry old men
And thought not of evil chance,
Until one bore Bridget his bride
Away from the merry dance.*

*He bore her away in his arms,
The handsomest young man there,
And his neck and his breast and his arms
Were drowned in her long dim hair.*

9. Állóképek

Négy csoportban állóképekben mutassátok meg, mi a lehető legrosszabb, ami Bridget és O'Driscoll házasságában megtörténhet!

A tanár az egyes állóképek bemutatása alatt felolvas egy-egy napló- illetve levélrészletet, amelyeket a diákok az óra első részében alkottak. Előzetesen megkéri a diákokat, hogy tartsák meg a képet, amíg ő olvas.

A vers pedig így ér véget:

*O'Driscoll scattered the cards
And out of his dream awoke:
Old men and young men and young girls
Were gone like a drifting smoke;*

*But he heard high up in the air
A piper piping away,
And never was piping so sad,
And never was piping so gay.*

Melléklet: a ballada nyersfordítása (szakaszolás a drámaóra szerkezete szerint)

Az égi gazda

A bevezetésnél:

O'Driscoll dalolva hajtotta
a vadkacsát s a gácsért
a bús Hart tó magas és
sűrű nádasa felől.

És látta, ahogy a nádas elsötétül
az éjszaka közeledtével,
s ifjú asszonya, Bridget
hosszú és sötét hajáról álmodott.

A szerep a falon után:

S hallott, amint dalolt és álmodott,
a messzeségben egy dudást játszani,
és soha nem hallott még oly szomorút,
és soha nem hallott még oly vidámat.

És látta, amint ifjú legények s lányok
táncolnak a sík mezőn,
és közöttük volt ifjú asszonya, Bridget
szomorú és vidám arccal.

A férfit a táncosok körbefogták,
és sokan sok szépet mondtak,
s egy ifjú legény vörös borral kínálta,
s egy ifjú leány fehér kenyérrel.

De Bridget a karjánál fogva
elhúzta őt a vidám társaságtól,
ahol öregemberek kártyáztak
meg-megvillanó vén kezekkel.

A fórum-színház után:

A kenyér s a bor a végzetet hordozta,
hiszen ők az égi gazda.
Leült és kártyázott
Bridget hosszú, sötét haját álmodva.

Játszott a vidám öregemberekkel,
s nem gondolt a balsorsra,
mígnem egyikük elragadta ifjú asszonyát, Bridgetet
a vidám mulatságból.

A karjaiban vitte őt el
a legszebbik ifjú legény,
s a nyaka, a melle, a karja mind
elmerült az ő hosszú, sötét hajában.

A végén:

O'Driscoll lesöpörte a kártyákat
s felébredt álmából:
az öregemberek, ifjú legények s lányok
eltűntek, mint kavargó füst.

De hallott, magasan az égben,
a messzeségben egy dudást játszani,
és soha nem hallott még oly szomorút,
és soha nem hallott még oly vidámat.

Piros toll – zöld toll

Amikor kb. két évvel ezelőtt kezembe került a *Drámapedagógia mint tudomány* című, Trencsényi László szerkesztette kiadvány, első reakcióm – akárcsak Debreczeni Tiboré – az öröm volt: végre! Végre eljutotunk odáig, hogy fiatal drámapedagógusokban igény támadt gyakorlati tevékenységük elméleti összegzésére, a munkájuk során felmerülő számos kérdés megfogalmazására, az ezekre adható válaszok tudományos igényű vizsgálatára és ezzel összefüggésben talán egy tudományos szinten (is) kiteljesíthető élet pályára.

Az elmúlt mintegy három évtized valóban megérlelte, hogy a elmozdulva a drámapedagógia szignifikánsan gyakorlati tevékenységként való elismerésének kényelmes álláspontjáról („eljárásait ismerjük és gyakoroljuk, hatását látjuk és örömmel nyugtázzuk” – ennyi) területünket – akár a pedagógiatudomány leágazásának, akár színházelméleti stúdiumnak tartjuk – elhelyezzük egy magasabb elméleti szinten is, s eképpen fogadtassuk el a hazai tudományos palettán. Miért? Minek? Elégséges oknak vélem, hogy ez további rangot ad a drámapedagógiának, tehát tovább növeli elfogadtatásának esélyeit, továbbá hogy némelyek-